

Bölüm 4

KUBAD ABAD SARAYI KAZILARINDAN ÇIKARILAN HAYVAN MOTİFLİ ÇİNİLERİN SÜSLEME UNSURU OLARAK İNCELENMESİ

Şenay SAYIN ALSAN¹

GİRİŞ

Kubad Abad Sarayı, Beyşehir Gölü'nün güneybatı kıyısında, Anamas Dağları'nın eteklerinde, Gölyaka beldesinin 2 km. kuzeyinde yer alır. Antalya-Alanya seferi sırasında Beyşehir Gölü kenarında konaklayan I. Alaeddin Keykubat, burayı çok beğenerek veziri Sadettin Köpeğe bir saray yapılmasını emreder.

Saray Külliyesi ilk defa 1949-50 yıllarında o zaman Konya Müzeler Müdürü olan Zeki Oral tarafından bulunmuş yaptığı sondaj kazılarıyla iki sarayın planı ile bazı çiniler yayınlanmıştır. Aradan geçen on beş yılı müteakipen K. Otto-Dorn, 1965 yılında sarayın ilk bilimsel kazısına başlamış ve 1966 yılında da devam ettirmiştir. Son derece verimli geçen bu kazı çalışmalarında sarayın alçı dekorlarıyla birlikte en güzel ve zengin çinileri duvarlarda kaplama olarak yerinde tespit edilmiştir. 1967 yılında M. Önder'in sürdürdüğü kazılardan da önemli çini parçaları çıkarılmıştır sonra çalışmalara on üç yıl ara verilmiştir. 1980 yılında Prof. Dr. Rüçhan Arık başkanlığında kazı çalışmalarına tekrar başlanmış ve günümüze kadar da devam ettirilmiştir. Kazı ve araştırmalar Büyük Saray, Küçük Saray, Tersane veya Kayıkhane, Kız Kalesi ile

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Haliç Üniversitesi, senayalsan@halic.edu.tr

güçlü bir desen tasarımıyla seyirciye iletilir. Göçebe bir toplumun yaşam tarzını yansıttığından dolayı konuları doğada yer alan yabancı hayvanlar ve fantastik yaratıklardır. Geyik, kartal, kurt, at, dağ keçisi, yırtıcı kuşlar, doğan, pars, kaplan, boğa, başlıca konuları arasında yer alır. Tabiatıta yer alan hayvanların dışında mitolojik hayvanlar, yarı insan yarı hayvan tasvirler de yer alır. Çift başlı kartal, grifon, simurg, siren, ejderha en sık rastlanan mitolojik konulu figürlerdir. (Alsan, Ş. 2017.s.14).

Kubad Abad çinilerinde kullanılan hayvan motifleri, natüralizmin ve idealizasyonun en güzel örnekleri olmakla kalmaz, Türklerin yaşayış biçimini, inanç ve mitolojisini, geleneklerini de yansıtır. Orta Asya'dan başlayıp Anadolu Selçuklu Sanatı'nın sonuna kadar uygulanmış olan figürlü bezemelerin; Türk Sanatı'nda son derece önemli rol oynadığını ancak az sayıda kalan örneklerinin de oldukça zarar gördüğünü, birçoğunun da yok olduğunu görüyoruz. En azından yazılı kaynak sayısı artırılarak mevcut örneklerinin tespit ve tasnifinin yapılması, Türk Sanatı için oldukça önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Acioğlu, Yusuf. (2014). Kubad Abad Sarayı Alçı Buluntuları. Sanat Tarihi Dergisi. Cilt 23. Sayı 2.
- Akok, M. (1970). Konya'da Karatay Medresesi Röleve ve Mimarisi, Türk Arkeoloji Dergisi. 18-2.
- Arık, Rüçhan. (2008). Selçuklu Saray ve Köşkleri. Ankara. Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Aslanapa, Oktay. (1965). Anadolu'da Türk Çini ve Keramik Sanatı. Ankara. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- Erdemir, Yaşar. (2001). Karatay Medresesi Çini Eserleri Müzesi. Konya. Konya Valiliği İl Müdürlüğü.
- Gülaçtı, Nurettin. (2012).Selçuklu Dönemi Figüratif Dekorlu Seramik ve Çini Örneklerinin Cumhuriyet Dönemi Kütahya Figüratif Çinileriyle Karşılaştırılması. Eğitim ve Toplum. Cilt 1. Sayı 1.
- Odabaşı, Zehra. (2016). Karatay Medresesi'nin Biçimlendirilmesi ve Mimari Anlam Boyutu. USAĐ. 5.
- Ögel, Semra. (1986). Anadolu Selçuklu Sanatı Üzerine Görüşler. İstanbul. Mabbaa Teknisyenleri Yayınevi.

Sanat Tarihi Araştırmaları

- Önder, Mehmet. (1988). Selçuklu Kubad-Abad Sarayı Çinileri Selçuk Dergisi I. Alaeddin Keykubad Özel Sayısı.
- Öney, Gönül. (1976). Türk Çini Sanatı. İstanbul. Yapı ve Kredi Yayınları.
- Öney, Gönül. (1984). Gazneli Saray Süslemelerinin Anadolu Selçuk Saray Süslemelerine Akisleri. Sanat Tarihi Dergisi. Cilt 3. Sayı 3.
- Öney, Gönül. (1987). İslam Mimarisinde Çini. I
- Öney, Gönül. (1992). Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları. Ankara. Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Öney, Gönül. (2006). Anadolu Selçuklu Sanatı. Ankara. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Öney, Gönül, Çobanlı, Zehra. Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı. (2007). İstanbul. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Yılmaz, E. Merve, Ulusoy Mine.(2017). Karatay Medresesi Kapsamında Tarihi Süreçteki Sürdürülebilirlik. Akademia Mühendislik ve Fen Bilimleri Dergisi. Cilt 1. Sayı 3. islamansiklopedisi.org.tr/kubadabad-sarayi